

Hoe gaan de afschalingen in de landen om Nederland heen?

In dit document, afkomstig van het ministerie van Buitenlandse Zaken, wordt een overzicht gegeven van de stand van zaken in een aantal Europese landen met betrekking tot het afschalen van de tijdelijke maatregelen genomen in verband met COVID-19. Het document is samengesteld op basis van informatie die verkregen werd van Nederlandse ambassades in de betreffende landen. Er wordt in het document ingegaan op de gevolgen, de knelpunten en de terugdraaiingen bij afschaling.

Algemeen beeld

Vrijwel alle Europese landen versoepelen de maatregelen, en men volgt meestal een vergelijkbare gefaseerde aanpak met Nederland, waarbij sommige landen eerst nog versoepelden naar het strengste niveau waar Nederland op zat.

Voor de meeste landen is het nog **te vroeg om de gevolgen van heropeningen helder voor ogen te hebben**. In "versoepelingsvoorloper" Denemarken steeg reproductiegetal R naar 0,9 na het heropenen van de scholen en kinderdagverblijven. Ondertussen is het getal weer gedaald naar 0,6, maar een verhoging naar 1 is voorzien in juni.

Ook in Oostenrijk, Luxemburg en Zwitserland, die vanaf eind april en 1 mei de maatregelen versoepelden, zijn de eerste ervaringen positief.

Veel landen nemen bij het versoepelen maatregelen die vergelijkbaar zijn met Nederland (fase 2A), maar **behalve Denemarken zijn er nog geen landen die het hoger/bovenregionaal onderwijs herstarten** (Nederlandse fase 2B voorziet in gedeeltelijke herstart MBO en praktijkonderwijs). Denemarken herstart ook hogescholen en universiteiten per 27/05.

Over het algemeen **verloopt de naleving van maatregelen** goed, al ontstaat er net als in Nederland af en toe drukte in bijvoorbeeld parken en bij het heropenen van grote winkelcentra.

Steeds meer landen laten de **inreisrestricties** verder los. Zo zijn bijvoorbeeld Duitsland, Denemarken en Oostenrijk de grenzen met buurlanden aan het heropenen. Italië heropent op 3 juni ook de grenzen voor EU-burgers, zonder quarantaineplicht. België verwacht op 26/05 een advies over het toestaan van grensoverschrijdend familiebezoek.

Veel landen houden rekening met het eventueel weer moeten aanscherpen van maatregelen, maar hebben hier tot dusverre nog geen aanleiding toe gehad.

Land	Afschalings	Gevolgen	Knelpunten	Terugdraaiingen
België	Fase 1A: (04/05): herstart bedrijven, herstart reguliere zorg, normale dienstregeling OV mét verplichting mondkapjes, sporten in buitenlucht met +2 personen. Fase 1B (11/05): Alle winkels open onder dezelfde voorwaarden als de essentiële winkels, en men mag met max 4 (steeds) dezelfde personen weer bijeenkomen. In fases 2 (18/05) en 3 (08/05) gaan vervolgens ook geleidelijk de scholen weer open en kunnen ook contactberoepen weer aan de slag, en heropenen dierentuinen en musea. Advies over het toestaan van grensoverschrijdend familiebezoek is voorzien op 26/05.	Vooralsnog geen effecten van versoepelingen waarneembaar. Het geschatte effectieve reproductiegetal (R_t), berekend over periode 14/05 tot 20/05, is 0,86 (voorheen 0,6).	Drukte bij mooi weer. Toename grensverkeer door afname politiecontroles, terwijl niet-essentiële verplaatsingen nog steeds verboden zijn.	Geen terugdraaiingen voorzien, maar reëel scenario. De Nationale Veiligheidsraad communiceert hierop voorbereid te zijn).
Denemarken	Fase 1 (13 t/m 27/05): Denemarken herstartte de reguliere zorg en het OV weer op. Ook heropenden dagopvang en basisscholen. Op 20 april herstartten contactberoepen en op 27/4 ook de rechtbanken. Sindsdien is er een gefaseerde aanpak. Fase 2 (11/05): Grote winkelcentra, professionele sportwedstrijden, buiten sporten. Sinds 18/05 ook o.a. cafés, restaurants, scholen 12 – 16 jaar heropend. Alles onder voorwaarden van afstand houden en max 10 mensen tegelijk bijeen. Uitbreiding fase 2 (27/05): heropening culturele instellingen en activiteiten, theaters, dierentuinen, pretparken en zomeractiviteiten kinderen, onderzoeksactiviteiten, universiteiten en hogescholen, volwassenonderwijs, taalscholen en publieke sector waarvoor fysieke aanwezigheid vereist is (behalve in regio Hoofdstad en Sjælland). Fase 3: mits statistieken dit toelaten: vanaf 08/06 max. samenshooling verhoogd naar 30 tot 50pers., binnensporten en indoor vrijetijdsvoorzieningen zoals zwembaden en sportscholen, evt. een groter deel publieke sector in de rest van het land. Fase 4 (01/08): Heropening discotheken, nachtleven, zwembaden, sportscholen.	Als gevolg van fase 1 steeg R van 0,6 naar 0,9. Tussen 22-24/04 april was het rond 1, daarna gedaald naar 0,6 op 22/05. SSI (tegenhanger RIVM) meldt dat R na heropening in fase 2 naar verwachting rond 1 juni oploopt tot ongeveer 1 – 1,27. Op voorwaarde dat personen afstand (1 meter)- en voldoende hygiëne in acht nemen, verwacht men niet dat dit een te grote druk voor de zorg zal opleveren.	Geen grote operationele knelpunten.	Nog geen wijzigingen of terugdraaien afschalingsplannen.

Land	Afschalingen	Gevolgen	Knelpunten	Terugdraaiingen
Duitsland	Duitsland heropent langzaam, maar kiest voor een model dat sterk gedreven wordt door regionale omstandigheden. Het openbare leven is in grote delen van Duitsland weer hervat, met bijeenkomsten van max twee huishoudens. Enkele landelijke maatregelen zijn het weer toelaten van buitensport en herstarten van de Bundesliga, alsmede een verbod op grote evenementen t/m 31/08. De scholen gaan stapsgewijs weer open en verpleeghuizen laten een vaste bezoeker toe. Mondkapjes daarbij verplicht in OV, horeca, winkels en bezoek contactberoepen. De deelstaten beslissen zelf over omgang met horeca en inmiddels zijn de meeste restaurants weer open. De deelstaten beslissen ook over heropenen hoger onderwijs, kinderopvang en veel andere beroepen (o.a. beurzen, uitgaansleven, schoonheidssalons, fitness, rijsscholen, pretparken). Mondkapjes verplicht in het OV, in winkels, bij de kapper en ook als je bijvoorbeeld een restaurant binnenloopt	Op dit moment geen verhoging van de R-waarde. Volgens Duitse wetenschappers zou een waarde van 0,75 het beste zijn voor de economie. Er zijn lokale beperkte verhogingen van de infectiecijfers te zien, bijvoorbeeld in slachthuizen en in een distributiecentrum.	Geen grote operationele knelpunten.	Nog geen sprake van, maar bij meer dan 50 nieuwe infecties per 100.000 inwoners moet iedere stad of regio (KREIS) in de afgelopen 7 dagen moet teruggevallen worden op een bestrijdingsconcept.
Frankrijk	FRA is per 11/05 heel voorzichtig begonnen met versoepelingen van de strenge lockdown. Geen schriftelijke verklaring meer nodig om het huis te verlaten. Verplaatsingen tot 100 KM toegestaan. Thuiswerken blijft waar mogelijk het uitgangspunt. Contactberoepen onder voorwaarden weer toegestaan. Progressief heropenen crèches en (basis)scholen, maar het is aan de individuele instelling of zij het kunnen organiseren met voldoende maatregelen. Middelbare scholen blijven tot begin juni dicht. Horeca blijft dicht (wellicht in juni heropening in de 'groene' departementen). Festivals en grotere bijeenkomsten zijn tot september verboden. In het openbaar vervoer is het dragen van mondkapjes verplicht.	Het is nog te vroeg om een evt. invloed op besmettingen vast te stellen.	Drukke op openbare plekken zoals parken en rivieroeveren. FRA controleert streng en groepen worden ontbonden of beboet.	Hier is nog geen sprake van.

Land	Afschalingen	Gevolgen	Knelpunten	Terugdraaiingen
Italië	Het hard geraakte ITA komt uit een zeer strenge lockdown en er is nog vrij veel onduidelijkheid over de precieze afbouw. Per 04/05 begon de 2^e fase met een geleidelijke heropening van een aantal economische sectoren (bouw, verschillende industrieën), onder strikte voorwaarden. Op 18/05 heropenden ook winkels, musea en culturele activiteiten, alsmede ook horeca en contactberoepen. Op 25/05 volgden zwembaden en sportscholen. De scholen zullen pas weer in september opengaan. Reizen naar tweede huis en buiten de eigen regio is vanaf 3 juni weer toegestaan. Vanaf die datum zijn ook EU-burgers weer welkom zonder meldingsplicht bij lokale GGD/regio en verplichte 2 weken quarantaine. vanaf 3 juni weer toegestaan. Vanaf die datum zijn ook EU-burgers weer welkom zonder meldingsplicht bij lokale GGD/regio en verplichte 2 weken quarantaine.	Het is nog te vroeg om een evt. invloed op besmettingen vast te stellen.	Nog geen sprake van, dit kan veranderen als gevolg van de versoepelingen op 18/05.	Hier is nog geen sprake van.
Luxemburg	Luxemburg heeft ook een gefaseerde heropening, en last voor monitoring steeds 3 weken tussen verschillende versoepelingen in. In de huidige derde fase is alles weer heropend (onder voorwaarden), m.u.v.: - Per 1 juni waarschijnlijk: Cafés en restaurants - Onbekend: sportscholen en fitness - Per 31 juli: eerste evenementen	Eerste ervaringen zijn heel goed: de bevolking houdt zich aan de voorschriften. Voldoende mondkapjes aanwezig: worden door gemeenten uitgedeeld en zijn te koop (nu 50 kapjes voor €37,50) . R-waarde stabiel onder de 1, IC-patiënten daalt.	Geen grote operationele knelpunten.	Geen sprake van wijzigingen of terugdraaiingen van de afschalingsplannen.

Land	Afschalingen	Gevolgen	Knelpunten	Terugdraaiingen
Oostenrijk	Oostenrijk was een van de eerste landen die weer 'van slot' ging. Per 1 mei zijn alle winkels, winkelcentra weer open en zijn contactberoepen weer gestart. Ook zijn bijeenkomsten tot 10 personen weer toegestaan, en max 30 bij begrafenissen. Waar afstand houden niet mogelijk is geldt een mondkapjesplicht (bijv. OV). In het OV is de 1-meter regel opgeheven en passen scholen gespreide openingstijden toe. Scholen gaan ook weer gefaseerd open, zodanig dat leerlingen verspreid over twee weken een week onderwijs volgen. Op 15 mei heropende ook de horeca weer, waarmee het leven op straat weer 'normaler' begint aan te voelen. Per 18 mei volgden alle scholen, crèches en naschoolse opvang weer open. Scholieren gaan in groepen afwisselend naar school, waardoor leerlingen verspreid over 2 weken in totaal 1 week onderwijs krijgen. Vanaf 29 mei gaan ook hotels, zwembaden, toeristische attracties en dierentuinen weer open. De grensovergang is sinds 15 mei versoepeld voor Zwitserland, Tsjechië en Duitsland. Vanaf 15 juni gaan mogelijk de grenzen vermoedelijk verder open voor andere landen.	De versoepelingen zijn gestart per 1 mei jl. Stapsgewijs voert men nu de versoepeling door. Opvalt dat sinds 15 mei het gewone leven binnen de marges van het nieuwe normaal weer volledig op gang lijkt. De R-waarde is sinds de versoepelingen opgelopen van 0,57 op 1 mei naar 1,03 op 23 mei.	Geen grote operationele knelpunten.	Geen sprake van wijzigingen of terugdraaiingen van de afschalingsplannen.

Land	Afschalingen	Gevolgen	Knelpunten	Terugdraaiingen
Spanje	SPA heeft een gefaseerde exitstrategie, die de 50 provincies in afzonderlijk tempo kunnen doorlopen, onder voorwaarde dat er minimaal 2 weken tussen elk van de 4 fasen zit. Zolang dit proces loopt mag men de eigen provincie niet verlaten. Momenteel zit heel SPA nog in 'fase 0', waarin kinderen naar buiten mogen, individueel sporten is toegestaan en eten afhalen bij restaurants weer mag. Scholen en hoger onderwijs blijven tot in ieder geval september gesloten. De volgende fasen heropenen eerst kleine winkels, en (deels) sportcentra en culturele centra (op max 30% van capaciteit). Vervolgens heropenen ook theaters en bioscopen. Over de laatste fase, 'het nieuwe normaal' zijn nog weinig details bekend, net als er nog weinig duidelijkheid is over het herstarten van de toeristische sector.	Het is nog te vroeg om deze waar te nemen.	Drukke vindt plaats tijdens tijdvak voor sportbeoefening, met name in grote steden. (hoofdwegen worden afgezet voor autoverkeer om ruimte te bieden aan grote hoeveelheden wandelaars, fietsers, hardlopers etc); daarnaast heerst onduidelijkheid over wat wel en niet is toegestaan en er is geen sprake van eenduidige handhaving.	Geen sprake van wijzigingen of terugdraaiingen van de afschalingsplannen.
Verenigd Koninkrijk	Het hard getroffen VK kondigde op 10/05 een stappenplan aan voor afschalingen, waarbij elke volgende stap pas genomen als de voorgaande goed verloopt. Per 13/5 worden degenen die niet vanuit huis kunnen werken en met eigen vervoer naar het werk kunnen komen aangemoedigd dat te doen. Ook individueel buitensporten is weer toegestaan. Basisscholen per 01/06 geleidelijk weer open. Mogelijk winkels open per 01/06 en horeca per 01/07 Vanaf 8 juni worden mensen die inreizen verplicht 14 dagen thuis quarantaine in acht te nemen.	Het is nog te vroeg om deze waar te nemen.	Geen grote operationele knelpunten. Media rapporteren toename van schendingen afstandsregels in het OV.	Geen sprake van wijzigingen of terugdraaiingen van de afschalingsplannen.

Land	Afschalingen	Gevolgen	Knelpunten	Terugdraaiingen
Zweden	Zweden kent de facto geen lockdown, maar er zijn wel 'dwingende' adviezen en aanbevelingen. Lagere scholen, kinderopvang, contactberoepen en horeca bleven open en bijeenkomsten tot 50 personen bleven toegestaan. Wel raadt men aan dat mensen die 70+ zijn thuisblijven, en mogen verpleegtehuizen geen bezoek ontvangen. Ook zijn binnenlandse reizen van meer dan 1 -2 niet de bedoeling. Alhoewel geen directe aanpassing van de maatregelen hebben Volvo en Scania rond 20 april hun productielijnen herstart.	Zweden kan de soepele maatregelen aan. Wel is de druk op de zorgcapaciteit en het aantal overleden patiënten vergeleken bij buurlanden groot. Deze druk gaat ten koste van overige medische zorg waaronder operaties.	N.v.t.	N.v.t.
Zwitserland	De Zwitserse regering heeft op 16 april een exitstrategie bekendgemaakt. Kern is: stapsgewijze versoepeling in 3 fasen. Eerste stap 27/4 (ingegaan): hervatten reguliere zorg, contactberoepen herstart, tuincentra en bloemisten heropend, met inachtneming van maatregelen gericht op bescherming van de gezondheid. Tweede stap 11/5 (ingegaan): opening van lagere scholen, winkels, horeca, musea, bibliotheken, sportgelegenheden, met inachtneming van de hygiëne- en afstandsmaatregelen; capaciteit openbaar vervoer uitgebreid. Vanaf 28 mei zijn geloofsbijeenkomsten en religieuze feesten weer toegestaan, mits afstands- en hygiëneconcepten worden toegepast. Derde stap 8/6: Voorzien opening middelbaar- en hoger onderwijs; opening theaters, bioscopen en dierentuinen met inachtneming van de hygiëne- en afstandsmaatregelen. Hierover wordt op 27 mei meer bekend gemaakt. Verbod op samenzijn meer dan 5 personen in de publieke ruimte, overige reisrestricties, sluiting toeristische attracties blijven voorlopig van toepassing. Verbod op bijeenkomsten met meer dan 1.000 personen blijft in elk geval van kracht tot 1/9.	Vooralsnog schetsen de autoriteiten een positief beeld van afnemende besmettingen.	Het is drukker op straat maar als het te druk wordt, grijpen de autoriteiten (politie) in d.m.v. sluiten van parken bijv. Binnen (in winkels en horeca) gaat alles goed. Veel jongeren verzamelen zich echter buiten, rondom horeca-gelegenheden, en ook dan grijpt de politie in.	Geen sprake van wijzigingen of terugdraaiingen van de afschalingsplannen.